

TASHKILOTLARDA ISO 45001:2018 - SOG‘LIQNI MUHOFAZA QILISH VA MEHNAT XAVFSIZLIGI BOSHQARUV TIZIMINI JORIY QILISHDAGI AFZALLIKLAR

Valijonov Azizullo Akmaljon o‘g‘li

Andijon mashinasozlik instituti “MSMSM” yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ISO 45001 Sog‘liqni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi boshqaruv menejment tizimining maqsadi, ahamiyati va joriy etishdagi afzalliklar atroflicha tushuntirilgan.*

Kalit so‘zlar: *ISO, standart, tizim, xavfsizlik, hodim.*

ISO 45001 – bu xalqaro standart bo‘lib, korxonalariga xodimlarning salomatligi uchun xavfsiz mehnat sharoitlarini ta‘minlash bo‘yicha reglament berish maqsadida ishlab chiqilgan. Standart mehnat xavfsizligi va sog‘liqni saqlashni boshqarish tizimini ifodalaydi. Standart xodimlarning sog‘lig‘ini ta‘minlash, qulay ish sharoitlarini yaratish va kompaniya xodimlariga mumkin bo‘lgan salbiy ta‘sirlarning oldini olish uchun yaratilgan.

ISO 45001 “Sog‘liqni saqlash va mehnat xavfsizligini menejment tizimlari. Qo‘llash uchun talab va tavsiyalar” - bu tashkilotlarga xodimlarni baxtsiz hodisalardan himoya qilishni ta‘minlashga yordam berishga qaratilgan yagona xalqaro talablar to‘plamidir. Ushbu standartning maqsadi - tashkilotning o‘ziga ham ijobiy, ham salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan muhim omillarni va uning xodimlariga nisbatan mehnatni muhofaza qilish va ishlab chiqarish xavfsizligi vazifalarini qanday bajarishini yuqori darajada tushunishini ta‘minlashdir.

Standartdan foydalanishning afzalliklari: baxtsiz hodisalar soni pasayadi, hamda kompensatsiyani qoplash xarajatlari kamayadi; ishlab chiqarish xavflari, shuningdek, baxtsiz hodisalar uchun jarimalar va to‘lovlar uchun harajatlar ko‘rinishidagi moliyaviy yo‘qotishlar kamayadi; qonunlar va davlat standartlari normalariga rioya qilinadi; mas‘uliyat sohalari aniq taqsimlanadi; xalqaro standart boshqa xalqaro standartlar va boshqa boshqaruv tizimlari bo‘yicha sertifikatlash bilan mos keladi (ISO 9001 va boshqalar bilan).

ISO 45001 standarti kompaniya rahbariyati va xodimlariga, shuningdek, tashqi manfaatdor tomonlarga sog‘liqni saqlash va mehnat xavfsizligini doimiy ravishda o‘lchash va yaxshilashni kafolatlaydi. Xalqaro mehnat tashkilotining hisob-kitoblariga ko‘ra, har yili 2,3 millionga yaqin erkak va ayollar ish joyidagi baxtsiz hodisalar yoki ish bilan bog‘liq kasalliklar natijasida hayotdan ko‘z yumishadi – o‘rtacha har kuni 6000 kishi. Dunyo bo‘yicha har yili qariyb 340 millionta ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar va 160 million kasb kasalliklari ro‘yxatga olinadi.

Faqatgina zararli moddalar ta‘siri oqibatida yiliga 651,279 ta o‘lim holati kuzatiladi.

Qurilish sohasida baxtsiz hodisalarning nomutanosib yuqori darajasi mavjud.

Ko‘pgina baxtsiz hodisalar Osiyo va Okeaniyada sodir bo‘lmoqda. Ushbu raqam Xitoyda tez o‘sib bormoqda. Xalqaro mehnat tashkiloti ushbu ma‘lumotlarni muntazam ravishda yangilab boradi, bu o‘zgarishlar baxtsiz hodisalar sonining ko‘payganligini va sog‘liqning yomonlashganligini ko‘rsatadi.

ISO 45001 - sog'liqni muhofaza qilish va mehnatni muhofaza qilish boshqaruv tizimlari uchun xalqaro standart bo'lib, ushbu standartni tashkilotda qo'llashga arziydimi yoki yo'qligini tushunish muhimdir. Uni tashkilotda joriy etishdan maqsad tashkilot ishini yaxshilash va xodimlar uchun xavfsiz muhitni yaratishdan iboratdir. ISO 45001 sertifikatini tashkilotning mehnat xavfsizligiga katta e'tibor qaratayotganidan dalolat beradi.

ISO 45001 standartini joriy qilish to'g'risida qaror qabul qilishda uning 10 ta asosiy afzalliklarini bilish zarur.

Birinchi afzallik

Ushbu standart tufayli, tashkilot qolgan tashkilotlar orasida yetakchiga aylanishi mumkin. Ushbu zamonaviy standart joriy etilgandan so'ng, tashkilot eng yaxshilaridan biri sifatida tan olinadi. Ushbu standartning joriy etilishi tashkilotni raqobatchilardan ajratib turadi.

Ikkinchi afzallik

ISO 45001 sertifikatini potensial manfaator tomonlarning ishonchini uyg'otadi. Bu tashkilotning o'z xodimlarining xavfsizligini doimiy ravishda yaxshilashga intilishining tasdig'idir.

Uchinchi afzallik

ISO 45001 tashkilotga mehnatni muhofaza qilish sohasidagi ilg'or tajribalarni taqdim etadi, bu esa uning barcha ishlab chiqarish jarayonlarida o'z aksini topadi. Xalqaro standartlashtirish tashkiloti ISO tomonidan ishlab chiqilgan ushbu standart Jahonning rivojlangan mamlakatlarida sanoatning barcha tarmoqlarida ko'p yillar davomida to'plangan tajribaning timsolidir.

To'rtinchi afzallik

Mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlaydi. ISO 45001 standartining oddiy amalga oshirilishi mehnatni muhofaza qilish sohasidagi barcha qonunchilik talablarga muvofiqligini ta'minlaydi, chunki bunday talablarning doimiy monitoringi va ularning bajarilishi ushbu standart talablaridan biridir.

Beshinchi afzallik

Xodimlarning shaxsiy xavfsizligini oshirish. ISO45001 har qanday jarayonda, shu jumladan ishlab chiqarish uskunalaridan foydalanishda inson salomatligi va xavfsizligi uchun xatar (risk)larni hisobga oladi.

Oltinchi afzallik

Boshqaruv jarayonini takomillashtirish. ISO 45001 - boshqaruv tizimlari uchun barcha ISO standartlari kabi, yuqori boshqaruv yetakchiligiga asoslanadi. Yuqori rahbariyat ishtiroki va xatarni aniqlashning aniq belgilangan jarayoni natijasida ishlab chiqarish xavfsizligi doimiy ravishda takomillashtiriladi.

Yettinchi afzallik

Xavf va xatarni baholash. ISO 45001 samaradorligini oshirishda ichki audit tizimi orqali ishchilar salomatligi va xavfsizligiga potensial tahdidlarni aniqlashga yordam beradigan "erta ogohlantirish tizimi" ni taqdim etadi.

Sakkizinchi afzallik

Daromad ortishi. ISO 45001 standartini joriy etish orqali xodimlarning ishchanlik qobiliyati va samaradorligi oshadi va ish davomida jarohatlanishlar soni keskin kamayishiga olib keladi. Bu barcha yo‘nalishlar bo‘ylab ish faoliyatini yaxshilanishi anglatadi.

To‘qqizinchi afzallik

Ish joyidagi mavhum tizimlar va asboblarning sifatini boshqarishga emas, balki tashkilotda mehnat muhofaza qilishga e‘tibor qaratiladi.

O‘ninchi afzallik

Xatarlar va imkoniyatlar bilan ishlash. ISO45001 nafaqat xatarlar, balki imkoniyatlar bilan ham shug‘ullanadi, OHSAS 18001 va oldingi tizimlar asosan faqat xavflarni ko‘rib chiqar edi.

Xulosa. ISO 45001 standartining tashkilotda joriy etilishi juda ko‘p afzalliklarni beradi. Natijada, ushbu boshqaruv tizimi talablari ish joyidagi salomatlik va xavfsizlikga ta‘sir etuvchi xavfva xatarlarni kamaytirishga qaratilgan. Standart barcha jarayonlarda ishchi xodimlarni xavf va xatarlardan himoya qilishni birinchi o‘ringa qo‘yadi.

ADABIYOTLAR:

1. Karnachev P.I. *Primenenie v sisteme upravleniya oxranoy truda na pro-my`shlennom predpriyatii sistemy` menedzhmenta bezopasnosti truda i oxrany` zdorov`ya*, Nedelya nauki SPbPU: materialy` nauchnoj konferencii s mezhdunarodny`m uchastiem. Sankt-Peterburg: SanktPeterburgskij politexnicheskij universitet Petra Velikogo, 2020.

2. ISO 45001:2018 *Sistema menedzhmenta oxrany` zdorov`ya i obespecheniya bezopasnosti truda. Trebovaniya k rukovodstvu po ix primeneniyu*. Dostup iz spravocnoy pravovoj sistemy` «Konsul`tantPlyus».